

Western Australian “Yen akəər kää̀t de athok” Lëk/malumet ke dhiëth kek cieŋ baai

Na ye yök ke rilic ba jam në Dīŋgīlīth, ke kää̀t kän abī akutnhiim luui
Akuma cək aye kē nyic lən kəər yīn athok.

Ba kää̀t ya looi kadi?

Göt rin ë thoŋ ye yīn jam ka loi kē loi ë kää̀t kōu tueŋ në Dīŋgīlīth. Na ye jam ka nyic
thook juëc/kuöt , göt thook kök në kää̀t kōu jək në thoŋ ril yīn thīn arët lo ë thoŋ
niəp/ kööc yīn thīn arët. Thiëc raan yen gēmë kää̀t bī yīn kony ë lon kän na puəth .

Na kəər yīn kuəony tənë athok tē cīn bēn tənë yän ke kony-kony de kək Akuma,
nyuöth ë kää̀t-du raan lui ë mëktëpic. Abik them bīk athok juiir (tek bī raan bēn ka
bī ya telepun) ye jam ë thoŋ/thuəŋ-du

Na ca athok yen ë jam në thoŋ-du cī liu, ka bī raan de mëktëp them bī yīn kōr athok
ye jam në thoŋ-dun de rou ka thoŋ de dhiäk

Yega lëu bī kää̀t athok yök?

Kuat ë raan kəər kuəony në jam de Dīŋgīlīth tē cīn bēn tənë yän ke kony-kony ke
kək Akuma alëu bī kää̀t yök.

Ye kää̀t ya wëu kadi?

Kää̀t acien wëu ye kəər. Na ca kää̀t-du muər, yīn alëu ba dö ë yam yök tē cīn thiëc
kek

Lëu ba kää̀t yök tēno?

Ket atö tənë Migrant Resource centre(mëktëm muk kuəony de abaköök puəc bēn),
multicultural community service providers(akutnhom ye kək ë cieŋ kuötic gam tənë
dhiëth cieŋ baai), bëi akim kök, thukul nəŋ ajuieer puəth de Dīŋgīlīth, WA Deaf
Society (Mëktëm de miŋ ke WA),Mëktëm muk kuəony ë wër/gër thok de Kimberley
ku mëktëm de thook Aboriginal

Ye kaam yīndī lëu bī yen ya naŋ kē luöoi ë kää̀t?

Yīn alëu ba ya naŋ kē loi ë kää̀t du ke yī kəər kuəony de athok ba kony-kony ke
Akuma ya yök. Yen aci nəŋ köl yen yic thök

Lëu bi kɔc kɔk naŋ kɛ yekɛ looi ɛ kãat-diɛ?

Kuat ɛ raan ye jam ka ye naŋ kɛ looi ɛ thoŋ-du alëu bi naŋ ke looi ɛ kãat-du, naŋjiic kɔc kuk macthok

Lëu ba athok thiëc na cïn yɛn kãat ?

Ɛɛ. Yïn alëu ba gɛk ke yï thiëc athok tɛnɛ akutnhïim luui Akuma na yï cɔk ciɛn kãat

Lëu rɔt bi yɛn athok ya riɔp?

Yei. Na naŋ yïn yic ye yïn kony-kony ye Akuma ke gam yök, ke akutnhom luui akuma abi athok riɔp.

Lëu yɛn ba athok ye moc ka tik thiëc?

Yïn alëu ku bã athok ye moc ka tik thiëc , tɛdö , kãn ee tã kekɛ polici/ lon de akutnhom yen muk mɛktɛp, guöp ɛkɛ luel ku tãã de athok.

Lëu yɛn ba raan macthok ka mãth thiëc bi ya geerthok?

Kãn aci ye puöl bi rɔt ya looi, tɛ yenɛ ye puöl thïn ee tɛ gem yen lɛk/malumɛt puöliic/ cekiic ka tɛ kɛnɛ athok yök. Abi kuat akutnhom luui Akuma ya them ye nin bïnɛ athok nyic luoi ya dhil , lëu rɔt ka lëu ya bɛɛi bi luoi looi nɛ tãã ɛ wɛt yen kɔɔr bi jamic

Mɛth ka kɔc macthok alëu bik ke nhïim mat nɛ kɛ ci tuölic, ku alëu bi ciɛn kuɛr puɔth ke luoi ku tɛɛu de rɔt ɛ kaamic tɛ cïn bak kony

Kuat ɛ raan kɛn run ya 18 aci lëu bi thiëc bi kɔc lo geer thook.

Lëu yɛn ba lɛk tɛ naŋ kɛ kaar thïn tueɛŋ lon bi yɛn göör nɛ athok?

Ɛɛ. Tɛ yen kɛ ci rɔt tɛɛm, yen apuɔth arɛt ba lɛk raan lui thïn tueɛŋ lon bi yïn göör nɛ athok agokɛ lëu bik ajuieɛr puɔth looi

Yɛŋu bi lïdi na kɛn yɛn raan lui ɛ mɛktɛpic luööp tueɛŋ lon göör yɛn athok?

Raan lui ɛ mɛktɛpic abi them arɛt bi yïn kony. Cïmen, aalɛu bik:

- Athok ɛ telepun kɔɔr, na ci athok ɛ kɔc waar thook ke tã nyïn thïn liu
- Thãã ɛ yam dö looi/ juiir tɛnɔŋ yïn bïn bɛn yen bi athok tã
- yïn gãm lɛk nɛ thoŋ yen lëu ba kuen, na ye tɛ tã yen
- Raan ɛ mɛktɛp lui thïn ye jam nɛ thoŋ/thuɔŋ-du, na naŋ raan tɔŋ tã, bi lek cekiic/ puöliic lööm , bi kek kony nɛ ajuieɛr ɛ bɛn de mɛktɛpic kekɛ athok

Yɛŋu lëu ba looi na ci göör-diɛn athok rɛɛc?

Nɛ thãã kɔk akutnhom muk mɛktɛp acie lëu bi yïn gɔr athok tɛdö alëu bik yïn them ɛ kuny ɛ kuɛr kɔk (cïmen, gem de lɛk nɛ thoŋ yen lëu ba kuen. Tɛdö, anhiar ba akutnhom muk mɛktɛp lɛk na ci yïn lëu ba kuen nɛ thoŋ/thuɔŋ adöc du)

Na kɔɔr yïn athok ku tök aca thiëc kua akutnhom muk mɛktɛp aci jaai/kuɛc, yïn alëu ba kɛ ca maan tɛnɛ akutnhom kum mɛktɛp dhuum

Na kɛnɛ puöu thiãŋ nɛ tɛ ye akutnhom muk mɛktɛp dhuök kɛŋ yïn alëu ba jam kekɛ Western Australia Ombudsman ɛ 9220 755 ka I-meil mail@ombudsman.wa.gov.au

Ye tēno lēu ban kää-t-diēn athok ya naŋ kē luoi nē yen thīn?

Nē kē kōor bī jam thīn , akutnhīim luui Akuma adhiil bīk tak ē kuaat de thää lon lēu bīn ē athok dhil , lēu rōt ka lēu bī bēēi . Kek aye ke kōor bīk athok ya bēēi tēnē yīn ke ye yic du, kēkē pial de gup ku kuēr ē tiēt de guōp atō tē rac. Akutnhīim luui Akuma kek ye athok kōor arēt bīk ya bēēi anōŋiic :

- bēi akīm ē jāŋ
- amääda de bolīth
- luōk/makēmet ku(tīrabunal) akutnhīim ye wēl kuanyiic ēke cī lo ē lukic
- Thukul ke State
- mēktēēp ke yōōt ē jāŋ

Yīn alēu aya ba ya kē loi ē kää-t-du nē mēktēm de kanthol thiōk ka yīn yic

Yīn alēu aya ba tīŋ na nōŋ baai-duōn diktoor ku yōōt ē wal kek cī gēm ē kuōony de gēr ē thok cienē wēu ye wīc gam cī yīēk wēu nē mēktēm de Immigration(lui kekē kōc puōc bēn) ku Citizenship(mēktēm ajuieer ye kōc cōk aye kōc ke pan ē)

Na ca miŋ ka ril pīŋ yic , athook ke Auslan aye ke bēēi tēde ajuieer ē bēn tēde yīlany ē ŋēk nē National Auslan Booking ku Payment Sevice(NABS) tē cīn wēu wīc kek tēnōŋ yīn. NABS alēu bī jam kekē kōc ē webthait den : www.nabs.org.au

Ye tēno yen cī lēu ba naŋ kē luoi ē kää-t-diēn athōk ?

Yān juēc ke (bīthīneth) tajiir ku kōmācēl acie bī athok ya kōōr.

Manethēmet cīt panakīm ē ŋek ku panakīm thin kor , thukul ē ŋek, tēde kuōony ē wēl ke lōŋ ē ŋek ku akut muk kēke cāth yē kēnē ŋek alēu bīk puōth ya naŋ ajuieer de athok, kua alēu bīk yīn thiēc ariōm cīn naŋ kē loi nē athok .

Na cī yīn miŋ ka ril pīŋ yic, yān ke piōc cī dōōc ē yīk ŋek aye ke kōor bīk athok ya kōor tēnē yīn nē wēt ē lōŋ de Disability Discrimination Act (Education Standards)

Gēēric de awēreŋ kān nē thōōk kuōt/ juēc, ku lēk kē Western Australian Language Services Policy (polīcī/ lon de kuōony de thook Western Australia), atō nē webthait yic de Office of Multicultural Interests(mēktēm ciēŋ kuōtic de kē nhar kek) ē www.omi.wa.gov.au

Nē lēk kōk tō, apuōth ba jam kēke mēktēm ē ciēŋ kuōtic de kē nhar kek, Department de Local Government , nē 6551 8700.

Nyīc ku lec de kuōony : mēktēm de ciēŋ kuōtic de kē nhar kek acī mēktēm ē Victorian Multicultural Commission nyic ku aleec nē pēl cien awēreŋ ye kää-t athok ke Victoian puōl bī berpiny keye kēde Western Australia